

Tibetaanse spreekwoorden en hun vertaling.

De Tibetaanse tekst van de spreekwoorden is ontleend aan de volgende boeken:

- *Like a Yeti Catching Marmots, A Little Treasury of Tibetan Proverbs.* Pema Tsewang, Shastri; with Josh Bartok. Boston (Wisdom Publications) 2012.
- *Tibetan Quadrasyllabics, Phrases and Idioms.* Acharya Sangye T. Naga & Tsepak Rigzin. Dharamsala, India (Library of Tibetan Works and Archives) 1994.
- *Carrying enemies on your shoulder: Indan Folk Wisdom in Tibet.* Hugh Meredith Flick, Jr. Delhi (Indian Books centre: Sri Satguru Publications) 1996.
- *Tibetische Sprichwörter.* Oorspronkelijke titel: *Tibetan Proverbs.* Compiled by Lhamo Pemba (Daramsala 1996). Mit einer Transliteration herausgegeben und aus dem Tibetischen übersetzt von Rainer Bull. München (Deutscher Taschenbuch Verlag) 2006.

1 kha la mngar mo sbrang rtsi yin |
 rna la snyan po gtam dpe yin ||

*Wat honing is voor de mond,
is een spreekwoord voor het oor.*

2 dkar yol chag kyang |
 ri mo blo nges yin ||

*Hoewel de kop is gebroken,
blijft het ontwerp in de herinnering aanwezig.*

3 dkar po nag sla |
 ring po chag sla ||

*Wit wordt gemakkelijk zwart,
lang breekt gemakkelijk.*

4 rta rgod po shor na 'dzin thabs yod |
 tshig rgod po shor na 'dzin thabs med ||

*Als een wild paard je ontsnapt, is er een manier om het weer terug te krijgen.
Als een ruw woord je ontsnapt, is er geen enkele manier om het terug te halen.*

5 skyung kas skyung kar 'phya res ma byed |
mchu to dmar po 'dra 'dra red ||

*Een zwarte kraai maakt een andere zwarte kraai niet belachelijk.
De bek van beide is rood.*

6 skad grags seng ge che yong |
phan thogs sgo kyi che ||

De leeuw kan groter zijn van reputatie, het nut van de hond is groter.

7 rgyags dus chos dran |
ltogs dus rku dran ||

*Met een volle maag denkt men aan de dharma,
met een lege maag denkt men aan stelen.*

8 tshig rtsub smra ba'i grogs po de |
sha tsha snying nas byed pa'i rtags ||

Een vriend die kritische woorden durft te spreken, houdt echt van je.

9 ma 'gyur na blo min |
ma khugs na sems min ||

*Wie niet van mening kan veranderen, heeft geen denkende geest.
Wie niet kan vergeven, heeft geen liefhebbend hart.*

10 nyi shar sbar mos mi khebs |

De zonneschijn is niet met een hand te bedekken.

11 mgo ril ril thams cad dge slong dang |
lus ser ser thams cad bla ma min ||

*Niet allen met een kaal hoofd zijn monnik en niet allen die in het geel gekleed
gaan, zijn lama's.*

12 'gro zer na chu sna brdol 'dra dgos |
sdod zer na rgya mtsho 'khyil dgos ||

Als je gaat, wees dan een rivier die buiten zijn oevers treedt, zo zegt men.

En als je rust, wees dan een rimpeling in de oceaan.

- 13 dud 'gro dri yis mthong bar **byed** |
rig byed kyis ni bram ze **mthong** |
sman gyi rig pas sman pa **mthong** |
rgyal po nyan rnam mthong bar **byed** ||

*Een dier bekijkt de wereld via zijn reukvermogen.
Een brahmaan bekijkt de wereld via zijn kennis van de Veda's.
Een dokter kijkt met de bril van zijn medische kennis.
Een koning kijkt via zijn spionnen.*

- 14 khal gyis bkal na 'degs pa dang |
grang dang tsha bas mi bskyod dang |
rtag tu chog ni shes pa ste |
bong bu'i spyod pa gsum yin no ||

*Er zijn drie gedragingen die een ezel kenmerken:
hij gaat terwijl hij met een last beladen is,
hij raakt niet geïrriteerd door kou en warmte,
hij kent een constante tevredenheid.*

- 15 nya **bsad** nas khyi la **sbyin pa btang** ||

Een vis doden om de hond te voeden.

- 16 'dam rdzab nar du rta pho'i shugs **rtogs** ||

De kracht van de hengst zal blijken op het moment dat je in het uitgestrekte moeras bent.

- 17 nyal kha la chu ma mang |
shi kha la kha ma mang ||

*Vóór het naar bed gaan moet men niet te veel drinken;
vóór het sterven moet men niet te veel praten.*

- 18 stag la mchongs chen bco brgyad **yod** na |
wa la 'dzul khung bcu dgu **yod** ||

Als een tijger achttien grote sprongen kan maken, heeft de vos negentien hollen.

- 19 rkang pa chu la ma reg par |
nya mo lag pas 'dzin thabs **med** ||

Er is geen methode om een vis met je hand te grijpen zonder dat je voeten nat worden.

20 dka' ba'i brag la ma **thug** na |
bde ba'i spang la slebs mi **thub** ||

Zonder een harde leerschool bereik je niet het weiland van geluk.

21 phag pas bltas na |
phag tshang gzhal yas khang ||

In de ogen van een varken is zijn stal een goddelijk paleis.

22 rgan mo gser 'khur gyi dus ||

De goede oude tijd (toen een oude vrouw nog met een zak goud op haar rug langs de straat kon lopen).

23 bya rgod **ltogs** kyang rtsva sngo mi **za** ||

Zelfs al is een gier nog zo hongerig, hij zal nooit gras gaan eten.

24 pho rab kyi gtam de mkho dus **bshad** |
pho bring gi gtam de 'dri dus **bshad** |
pho tha ma'i gtam de rgyab du **bshad** ||

*Een wijze man spreekt als het nodig is.
Een gewone man spreekt als hem wat gevraagd wordt.
Een domme man spreekt zelfs als er niet geluisterd wordt.*

25 bong bu **bzhon** nas |
bong bu 'tshol ba ||

De ezel zoeken nadat je erop bent gaan zitten.

26 bden pa mar **yin** yang mi **bzhu** |
rdzun ma lcags **yin** yang mthil **brdol** ||

*Ook al zou de waarheid van boter zijn, zij zou niet smelten.
Ook al zouden leugens van ijzer zijn, zij zouden doormidden breken.*

27 thos pa brgya las |

mthong ba gcig lhag ||

Eénmaal zien is meer dan honderdmaal horen.

28 lcags tsha thog la **rdungs** | ko ba rlon thog la **mnyed** ||

Smeed het ijzer als het heet is; bewerk het leer als het nat is.

29 chu bo chung ‘ur sgra che |
yon tan chung chung nga rgyal che ||

*Een kleine rivier, veel lawaai;
weinig talenten, een ik-gevoel zo groot als een koning.*

30 gnam la rdog rgyag **gzhus** na |
ltag khung rdo la **brdab yong** ||

*Als je naar de hemel schopt,
zul je met je achterhoofd op de grond vallen.*

31 ka ra **med** na gur mi **dbub** |
‘bangs dang **bral** na don mi ‘**grub** ||

*Als er geen tentstokken zijn, kan de tent niet als woonplaats dienst doen.
Als er geen onderdanen zijn, hebben de maatregelen geen effect.*

32 dka’ las sngon la **rgyobs** |
skyid po rjes la **gtong** ||

Eerst moet het moeilijke werk gebeuren, daarna kun je genieten van het geluk.

33 mda’ shes nas gzhu **nyos** |
em chi shes nas sman khug **nyos** ||

*Hij koopt een boog als hij boogschutter is.
Hij koopt een dokertas als hij arts is.*

34 bya kha ta pho rog skyung ka gsum |
lus nag kyang sems pa dung las dkar ||

*De drie vogels, de kraai, de raaf en de kauw, hebben een zwart lijf, maar hun ziel
is witter dan een schelp.*

35 mda' gcig gis sha ba gnyis **bsad** ||

Hij heeft met één pijl twee herten gedood.

36 dug sbrul yin pa'i rjes la |
phra sbom gang la khyad **med** ||

Als je te maken hebt met een giftige slang, doet het er niet toe of hij dik of dun is.

37 rdo chung yang rdza **bcog** | me chung yang spu 'tshigs ||

*Zelfs een kleine steen kan aardewerk breken;
zelfs een klein vuur kan het haar verbranden.*

38 nad pa rgad po em rje **yin** ||

Een oude patiënt is een arts.

39 nang rtags phyi la ma **bstan** na | phyi mis nang rgyus ci la **lon** ||

Als men de innerlijke gedachtenwereld niet laat zien, hoe moet de buitenwereld die innerlijke grondhouding dan leren kennen?

40 na so gzhon dus bro zhig ma 'khrab na | na so rgas dus bro yi dgos pa **med** ||

Als iemand in zijn jeugd niet danst, is er in de ouderdom geen behoefte meer aan.

41 nags ri'i khrod du stag **med** na | spre'us rgyal po'i tshul du **byed** ||

Als er in de bossen geen tijger is, gedragen de apen zich als een koning.

42 zas la kham bu za 'dod na | sa steng 'di la kham sdong **tshugs** ||

Als je perziken wil eten, plant dan hier in de aarde een perzikboom.

43 gang la goms pa de la mkhas ||

Oefening baart kunst.

44 gang skyid pha yul dang su byams pha ma ||

Waar ik gelukkig ben, is mijn vaderland en zij die mij liefhebben, zijn mijn ouders.

45 gong khro lta bu'i sdug bsngal **med** | bzod pa lta bu'i dka' thub **med** ||

Er is geen groter lijden dan boosheid; er is geen belangrijker ascetische oefening dan geduld.

46 khong khro slong mkhan **med** na | bzod pa su la **sgom** ||

Als er niemand is die boosheid opwekt, hoe moeten we dan geduld leren betrachten?

47 mtho na dga' ste | dma' na brtan ||

Als je hoog bent, ben je blij, maar als je laag bent, sta je stevig.

48 nor bu lag tu **yod** dus | nor nyams ma **chod** ||

Toen de edelsteen nog in mijn bezit was, was ik me niet bewust van de waarde ervan.

49 chu dkrogs nas mar mi '**thon** | rdo g-yam btsir nas snum mi **lon** ||

*Door water te karnen kan men niet boter maken.
Door het persen van een steen krijgt men geen olie.*

50 kha nang gi rma kha nang du **gso dgos** ||

De wond in de mondholte moet genezen in de mondholte.

51 kha bshad la nyima **shar** | lag len la mun pa **rub** ||

Bij het spreken schijnt de zon, bij het handelen wordt het duister.

52 kha yis stag **gsod** | lag gis lji ba ma **theg** ||

Met de mond doodt hij een tijger, maar met de hand kan hij nog geen vlieg optillen.

53 dngos po che na sdug bsngal che |

dngos po chung na sdug bsngal chung ||

Veel bezittingen veel zorgen, weinig bezittingen weinig zorgen.

54 chang khas **btungs** kyang | rtsis rig pas **zin** ||

Hoewel de mond het bier drinkt, moet het bewustzijn de boekhouding voor zijn rekening nemen.